

Міністерство освіти і науки України
Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»

Кафедра державного управління і місцевого самоврядування

«ЗАТВЕРДЖЕНО»
завідувач кафедри

Чикаренко І. А.

« 30 » серпня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Місцеве самоврядування»

Галузь знань	28 Публічне управління та адміністрування
Спеціальність	281 Публічне управління та адміністрування
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Освітньо-професійна програма	«Публічне управління та адміністрування»
Статус	Обов'язкова
Загальний обсяг	4 кредити ЄCTS (120 годин)
Форма підсумкового контролю	дз
Термін викладання	5 чверть, 3-й семестр
Мова викладання	українська

Викладач: д. держ. упр., доц. Тарасенко Т.М.

Пролонговано: на 20__/20__ н. р. _____ (_____) «__» _____ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н. р. _____ (_____) «__» _____ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

Дніпро
НТУ «ДП»
2024

Робоча програма вибіркової навчальної дисципліни «Місьцеве самоврядування» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Публічне управління та адміністрування» спеціальності 281 Публічне управління та адміністрування / Нац. техн. ун-т. «Дніпровська політехніка», каф. державного управління і місцевого самоврядування. Дніпро : НТУ «ДП», 2024. 23 с.

Розробники:

- Тарасенко Тетяна Миколаївна, доцент, доктор наук з державного управління, доцент кафедри державного управління і місцевого самоврядування;
- Бородін Євгеній Іванович, професор, доктор історичних наук, професор кафедри державного управління і місцевого самоврядування.

Робоча програма регламентує:

- мету дисципліни;
- дисциплінарні результати навчання;
- базові дисципліни;
- обсяг і розподіл за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять;
  - програму дисципліни (тематичний план за видами навчальних занять);
  - алгоритм оцінювання рівня досягнення дисциплінарних результатів навчання (шкали, засоби, процедури та критерії оцінювання);
  - інструменти, обладнання та програмне забезпечення;
  - рекомендовані джерела інформації.

Робоча програма призначена для реалізації компетентнісного підходу під час планування освітнього процесу, викладання дисципліни, підготовки бакалаврів до контрольних заходів, контролю провадження освітньої діяльності, внутрішнього та зовнішнього контролю забезпечення якості вищої освіти, акредитації освітніх програм у межах спеціальності.

Погоджено рішенням науково-методичної комісії спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» (протокол № 6 від 29.08.2024 р.).

ЗМІСТ

1. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	4
2. ОЧІКУВАНІ ДИСЦИПЛІНАРНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ	5
3. БАЗОВІ ДИСЦИПЛІНИ	6
4. ОБСЯГ І РОЗПОДІЛ ЗА ФОРМАМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ТА ВИДАМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ	6
5. ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ ЗА ВИДАМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ ...	6
6. ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	13
6.1. Шкали	13
6.2. Засоби та процедури	14
6.3. Критерії	15
7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	19
8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ	20

1 МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

В освітньо-професійній програмі «Публічне управління та адміністрування» спеціальності 281 Публічне управління та адміністрування здійснено розподіл програмних результатів навчання (ПРН) за організаційними формами освітнього процесу. До дисципліни Б11 «Місьцеве самоврядування» віднесено такі результати навчання:

ПР04	Знати структуру та особливості функціонування сфери публічного управління та адміністрування
ПР06	Знати основні нормативно-правові акти та положення законодавства у сфері публічного управління та адміністрування.
ПР13	Використовувати методи аналізу та оцінювання програм сталого розвитку

Мета дисципліни «Місьцеве самоврядування» – формування у здобувачів вищої освіти сучасних теоретичних і практичних знань, умінь і навичок щодо організації, функціонування та розвитку системи місцевого самоврядування в Україні, спрямованих на підвищення спроможності до розв’язання складних спеціалізованих завдань та практичних проблем щодо вирішення питань місцевого значення.

Реалізація мети вимагає трансформації програмних результатів навчання в дисциплінарні та адекватний відбір змісту навчальної дисципліни за цим критерієм.

2 ОЧІКУВАНІ ДИСЦИПЛІНАРНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Шифр ПРН	Дисциплінарні результати навчання (ДРН)	
	шифр ДРН	Зміст
ПР04	ПР04.01-Б11	продемонструвати <i>знання</i> характеристик елементів системи місцевого самоврядування в Україні, особливостей організації та функціонування місцевого самоврядування як форми публічної влади, зокрема представницьких і виконавчих органів місцевого самоврядування;
	ПР04.02-Б11	продемонструвати <i>здатність застосовувати знання</i> принципів місцевого самоврядування в Україні, специфіки децентралізації та субсидіарності, європейських стандартів місцевого самоврядування під час визначення напрямів подальшого розвитку місцевого самоврядування в Україні, зокрема форм місцевої демократії;
ПР06	ПР06.01-Б11	продемонструвати <i>знання</i> конституційно-правових основ місцевого самоврядування в Україні, правових засад служби в органах місцевого самоврядування, особливостей функціонування місцевого самоврядування в умовах правового режиму воєнного стану;
ПР13	ПР13.01-Б11	продемонструвати <i>здатність застосовувати знання</i> щодо підходів до розробки, реалізації, моніторингу та оцінювання стратегій розвитку територіальних громад та <i>використовувати</i> методи аналізу та оцінювання програм сталого розвитку територіальних громад.

3 БАЗОВІ ДИСЦИПЛІНИ

Назва дисципліни	Здобуті результати навчання
Концепція сталого розвитку	– <i>Знати і розуміти</i> теоретичні основи концепції сталого розвитку та її впливу на аспекти стратегій і програм сталого розвитку, які спрямовані на забезпечення належного рівня конкурентоспроможності території та якості життя населення; – <i>Знати і розуміти</i> особливості, <i>інтерпретувати</i> та <i>застосовувати</i> технології й інструменти реалізації концепції сталого розвитку; – <i>Знати і розуміти</i> зміст вимог основних міжнародних стандартів та інших документів міжнародних організацій щодо сприяння сталому розвитку територій і громад, окремих органів публічного управління та галузевих систем, а також <i>оцінювання</i> прогресу у досягненні Цілей сталого розвитку; – <i>Пояснювати, порівнювати та узагальнювати</i> характерні особливості розроблення стратегій та програм сталого розвитку на національному, регіональному та місцевому рівнях, <i>генерувати</i> пропозиції щодо застосування технологій та інструментів реалізації концепції сталого розвитку та оцінювання їх результативності <i>використовуючи</i> комплексний підхід, а також методи командної роботи; – <i>Розробляти</i> з урахуванням наявних методів аналізу та оцінювання програм сталого розвитку пропозиції для рівня територіальної громади за однією з ЦСР та публічно <i>презентувати</i> результати обґрунтування проєкту місцевого розвитку, спрямованого на її досягнення, <i>аргументувати, обґрунтувати, захищати</i> власні пропозиції під час обговорення. <i>Ставити питання та дискутувати</i> щодо складових міні-проєктів, які представлені іншими здобувачами
Основи публічного управління та адміністрування	– <i>Знати</i> види публічного управління, основні риси теорії публічного управління; обґрунтовувати теоретичне підґрунтя сучасного механізму публічного управління, вміти характеризувати структурні складові публічного управління, визначати суб'єктів та об'єкти публічного управління; – <i>Позначати та пояснювати</i> сутність форм державного устрою і методів державного управління та місцевого самоврядування; – <i>Знати</i> теоретико-правові засади системи місцевого самоврядування в Україні та світі, <i>позначати</i> сутність взаємовідносин центральних та місцевих органів виконавчої влади з органами місцевого самоврядування в забезпеченні впровадження ефективної регіональної політики.

4 ОБСЯГ І РОЗПОДІЛ ЗА ФОРМАМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ТА ВИДАМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ

Вид навчальних занять	Обсяг, години	Розподіл за формами навчання, години			
		Денна / Вечірня		Заочна	
		аудиторні заняття	самостійна робота	аудиторні заняття	самостійна робота
лекційні	60	21	30	6	54
практичні	60	21	48	6	54
лабораторні	—	—	—	—	—
семінари	—	—	—	—	—
РАЗОМ	120	42	78	12	108

5 ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ ЗА ВИДАМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ

5.1 Тематичний план та розподіл обсягу часу за видами навчальних занять

Шифри ДРН	Види та тематика навчальних занять	Обсяг складових, години
	ЛЕКЦІЇ	60
ПР04.01-Б11	1. Місцеве самоврядування як форма публічної влади	10
ПР04.02-Б11	1.1. Презентація курсу «Місцеве самоврядування»	
ПР06.01-Б11	1.2. Спільні ознаки форм публічної влади	
	1.3. Поняття місцевого самоврядування в Конституції України, Законі України «Про місцеве самоврядування в Україні», Європейській хартії місцевого самоврядування	
	1.4. Особливості влади місцевого самоврядування	
	1.5. Основні принципи місцевого самоврядування в Україні	
	1.6. Теорії походження місцевого самоврядування та моделі управління на місцях	
	1.7. Форми децентралізації. Субсидіарність	
ПР04.01-Б11	2. Система місцевого самоврядування в Україні	10
ПР06.01-Б11	2.1. Територіальна громада	
	2.2. Сільська, селищна, міська рада	
	2.3. Сільський, селищний, міський голова	
	2.4. Виконавчі органи сільської, селищної, міської рад	
	2.5. Районні та обласні ради	
	2.6. Органи самоорганізації населення	
	2.7. Районні у місті ради	
	2.8. Особливості місцевого самоврядування в м. Києві	

Шифри ДРН	Види та тематика навчальних занять	Обсяг складових, години
	2.9. Місцеве самоврядування умовах правового режиму воєнного стану	
ПР04.01-Б11 ПР06.01-Б11	3. Представницькі і виконавчі органи місцевого самоврядування	10
	3.1. Загальна характеристика органів місцевого самоврядування	
	3.2. Представницькі органи місцевого самоврядування	
	3.3. Виконавчі органи місцевого самоврядування	
	3.4. Представницькі та виконавчі повноваження голови сільської, селищної міської ради	
	3.5. Секретар сільської, селищної, міської ради	
	3.5. Староста	
	3.6. Власні та делеговані повноваження органів місцевого самоврядування	
ПР04.02-Б11 ПР06.01-Б11	4. Правові засади служби в органах місцевого самоврядування	10
	4.1. Служба в органах місцевого самоврядування. Відмінність професійної служби в органах місцевого самоврядування та діяльності депутатів місцевих рад	
	4.2. Правовий статус посадових осіб місцевого самоврядування	
	4.3. Прийняття на службу в органи місцевого самоврядування	
	4.4. Обмеження, пов'язані зі службою в органах місцевого самоврядування	
	4.5. Кадровий резерв служби в органах місцевого самоврядування та атестація посадових осіб місцевого самоврядування	
	4.6. Підстави припинення служби в органах місцевого самоврядування та відповідальність посадових осіб місцевого самоврядування	
	4.7. Перспективи розвитку служби в органах місцевого самоврядування	
ПР04.02-Б11 ПР13.01-Б11	5. Розвиток місцевого самоврядування в цифрову епоху	10
	5.1. Цифровізація місцевого самоврядування	
	5.2. Штучний інтелект в локальному контексті	
	5.3. Розумне місто	
ПР04.01-Б11 ПР04.02-Б11 ПР06.01-Б11 ПР13.01-Б11	6. Реформа місцевого самоврядування в Україні	10
	6.1. Мета та напрями реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні	
	6.2. Перегляд обсягу повноважень органів місцевого самоврядування в умовах децентралізації влади	

Шифри ДРН	Види та тематика навчальних занять	Обсяг складових, години
	6.3. Проблеми та зміни адміністративно-територіального устрою на базовому та субрегіональному рівнях	
	6.4. Співробітництво територіальних громад	
	6.5. Актуалізація завдання сталого розвитку територій та громад. Підходи до розробки, реалізації, моніторингу та оцінювання стратегій розвитку територіальних громад	
	6.6. Європейські стандарти місцевого самоврядування	
	ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ	60
ПР04.01-Б11 ПР04.02-Б11 ПР06.01-Б11	1. Місцеве самоврядування як форма публічної влади	4
	1.1. Поняття місцевого самоврядування в Конституції України, Законі України «Про місцеве самоврядування в Україні», Європейській хартії місцевого самоврядування	
	1.2. Особливості влади місцевого самоврядування	
	1.3. Основні принципи місцевого самоврядування в Україні	
	1.4. Теорії походження місцевого самоврядування та моделі управління на місцях	
	1.5. Форми децентралізації. Субсидіарність	
ПР04.01-Б11 ПР06.01-Б11	2. Система місцевого самоврядування в Україні	4
	2.1. Територіальна громада як первинний суб'єкт місцевого самоврядування	
	2.2. Сільська, селищна, міська рада	
	2.3. Сільський, селищний, міський голова	
	2.4. Виконавчі органи сільської, селищної, міської рад	
	2.5. Районні та обласні ради	
	2.6. Органи самоорганізації населення	
	2.7. Особливості функціонування місцевого самоврядування в умовах правового режиму воєнного стану	
ПР04.01-Б11 ПР06.01-Б11	3. Представницькі і виконавчі органи місцевого самоврядування	4
	3.1. Представницькі органи місцевого самоврядування	
	3.2. Виконавчі органи місцевого самоврядування	
	3.3. Представницькі та виконавчі повноваження голови сільської, селищної міської ради	
	3.4. Староста	
	3.5. Власні та делеговані повноваження органів місцевого самоврядування	

Шифри ДРН	Види та тематика навчальних занять	Обсяг складових, години
ПР04.02-Б11 ПР06.01-Б11	4. Правові засади служби в органах місцевого самоврядування	4
	4.1. Правовий статус посадових осіб місцевого самоврядування	
	4.2. Прийняття на службу в органи місцевого самоврядування	
	4.3. Обмеження, пов'язані зі службою в органах місцевого самоврядування	
	4.4. Перспективи розвитку служби в органах місцевого самоврядування	
ПР04.02-Б11 ПР13.01-Б11	5. Розвиток місцевого самоврядування в цифрову епоху	4
	5.1. Переваги та здобутки цифровізації для розвитку місцевого самоврядування: вітчизняний та зарубіжний досвід	
	5.2. Основні сфери застосування штучного інтелекту в місцевому самоврядуванні	
	5.3. Втілення концепції розумне місто: вітчизняний та зарубіжний досвід	
ПР13.01-Б11 ПР04.02-Б11 ПР04.01-Б11	6. Стратегія сталого розвитку територіальної громади	40
	6.1. Публічна презентація результатів виконання командного/індивідуального завдання «Досвід територіальних громад щодо розробки стратегії сталого розвитку територіальної громади».	
	6.2. Підведення підсумків вивчення дисципліни	
РАЗОМ		120

6 ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Сертифікація досягнень здобувачів вищої освіти здійснюється за допомогою прозорих процедур, що ґрунтуються на об'єктивних критеріях відповідно до Положення університету «Про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти».

Досягнутий рівень компетентностей відносно очікуваних, що ідентифікований під час контрольних заходів, відображає реальний результат навчання здобувача вищої освіти за дисципліною.

6.1 Шкали

Оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти НТУ «ДП» здійснюється за рейтинговою (100-бальною) та інституційною шкалами. Остання необхідна (за офіційною відсутністю національної шкали) для конвертації (переведення) оцінок мобільних здобувачів.

Шкали оцінювання навчальних досягнень здобувачів НТУ «ДП»

Рейтингова	Інституційна
90...100	відмінно / Excellent
74...89	добре / Good
60...73	задовільно / Satisfactory
0...59	незадовільно / Fail

Кредити навчальної дисципліни зараховуються, якщо здобувач отримав підсумкову оцінку не менше 60-ти балів. Нижча оцінка вважається академічною заборгованістю, що підлягає ліквідації відповідно до Положення про організацію освітнього процесу НТУ «ДП».

6.2 Засоби та процедури

Зміст засобів діагностики спрямовано на контроль рівня сформованості знань, умінь/навичок, комунікації, автономії та відповідальності здобувача вищої освіти за вимогами НРК до 6-го кваліфікаційного рівня (для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти) під час демонстрації регламентованих робочою програмою результатів навчання.

Здобувач вищої освіти на контрольних заходах має виконувати завдання, орієнтовані виключно на демонстрацію дисциплінарних результатів навчання (розділ 2). Засоби діагностики, що надаються здобувачам на контрольних заходах у вигляді завдань для поточного та підсумкового контролю, формуються шляхом конкретизації вихідних даних та способу демонстрації дисциплінарних результатів навчання.

Засоби діагностики (контрольні завдання) для поточного та підсумкового контролю дисципліни затверджуються кафедрою. Види засобів діагностики та процедур оцінювання для поточного та підсумкового контролю дисципліни подано нижче.

Засоби діагностики та процедури оцінювання

ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ			ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ	
навчальне заняття	засоби діагностики	процедури	засоби діагностики	процедури
лекції	контрольні завдання за кожною темою	виконання завдання під час лекцій	комплексна контрольна робота (ККР)	визначення середньозваженого результату поточних контролів; виконання ККР під час екзамену за бажанням здобувача вищої освіти
практичні	контрольні завдання за кожною темою	виконання завдань під час практичних занять		
	командне/індивідуальне завдання	виконання завдань під час самостійної роботи		

Під час поточного контролю лекційні заняття оцінюються шляхом визначення якості виконання контрольних конкретизованих завдань. Практичні заняття оцінюються якістю виконання контрольного або індивідуального завдання.

Якщо зміст певного виду занять підпорядковано декільком складовим, то інтегральне значення оцінки може визначатися з урахуванням вагових коефіцієнтів, що встановлюються викладачем.

За наявності рівня результатів поточних контролів з усіх видів навчальних занять не менше 60 балів, підсумковий контроль здійснюється без участі здобувача шляхом визначення середньозваженого значення поточних оцінок.

Незалежно від результатів поточного контролю кожен здобувач вищої освіти під час *екзамену* має право виконувати ККР, яка містить завдання, що охоплюють ключові дисциплінарні результати навчання.

Кількість конкретизованих завдань ККР повинна відповідати відведеному часу на виконання. Кількість варіантів ККР має забезпечити індивідуалізацію завдання.

Значення оцінки за виконання ККР визначається середньою оцінкою складових (конкретизованих завдань) і є остаточним.

Інтегральне значення оцінки виконання ККР може визначатися з урахуванням вагових коефіцієнтів, що встановлюється кафедрою для кожної складової опису кваліфікаційного рівня НРК.

6.3 Критерії

Реальні результати навчання здобувача вищої освіти ідентифікуються та вимірюються відносно очікуваних під час контрольних заходів за допомогою критеріїв, що описують дії здобувача для демонстрації досягнення результатів навчання.

Для оцінювання виконання контрольних завдань під час поточного контролю лекційних і практичних занять в якості критерію використовується коефіцієнт засвоєння, що автоматично адаптує показник оцінки до рейтингової шкали:

$$O_i = 100 a/m,$$

де a – число правильних відповідей або виконаних суттєвих операцій відповідно до еталону рішення; m – загальна кількість запитань або суттєвих операцій еталону.

Індивідуальні завдання та комплексні контрольні роботи оцінюються експертно за допомогою критеріїв, що характеризують співвідношення вимог до рівня компетентностей і показників оцінки за рейтинговою шкалою.

Зміст критеріїв спирається на компетентнісні характеристики, визначені НРК для бакалаврського рівня вищої освіти (подано нижче).

Загальні критерії досягнення результатів навчання для 6-го кваліфікаційного рівня за НРК

Опис кваліфікаційного рівня	Вимоги до знань, умінь/навичок, комунікації, відповідальності і автономії	Показник оцінки
Знання		
♦ концептуальні наукові та практичні знання, критичне осмислення теорій, принципів, методів і понять у сфері професійної діяльності та/або навчання	Відповідь відмінна – правильна, обґрунтована, осмислена. Характеризує наявність: - концептуальних знань; - високого ступеню володіння станом питання; - критичного осмислення основних теорій, принципів, методів і понять у навчанні та професійній діяльності	95-100
	Відповідь містить негрубі помилки або описки	90-94
	Відповідь правильна, але має певні неточності	85-89
	Відповідь правильна, але має певні неточності й недостатньо обґрунтована	80-84
	Відповідь правильна, але має певні неточності, недостатньо обґрунтована та осмислена	74-79
	Відповідь фрагментарна	70-73
	Відповідь демонструє нечіткі уявлення здобувача про об'єкт вивчення	65-69
	Рівень знань мінімально задовільний	60-64
	Рівень знань незадовільний	<60
Уміння/навички		
♦ поглиблені когнітивні та практичні уміння/навички, майстерність та інноваційність на рівні, необхідному для розв'язання складних спеціалізованих задач і практичних проблем у сфері професійної діяльності або навчання	Відповідь характеризує уміння: - виявляти проблеми; - формулювати гіпотези; - розв'язувати проблеми; - обирати адекватні методи та інструментальні засоби; - збирати та логічно й зрозуміло інтерпретувати інформацію; - використовувати інноваційні підходи до розв'язання завдання	95-100
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання в практичній діяльності з негрубими помилками	90-94
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання в практичній діяльності, але має певні неточності при реалізації однієї вимоги	85-89
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання в практичній діяльності, але має певні неточності при реалізації двох вимог	80-84
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання в практичній діяльності, але має певні неточності при реалізації трьох вимог	74-79

Опис кваліфікаційного рівня	Вимоги до знань, умінь/навичок, комунікації, відповідальності і автономії	Показник оцінки
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання в практичній діяльності, але має певні неточності при реалізації чотирьох вимог	70-73
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання в практичній діяльності при виконанні завдань за зразком	65-69
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання при виконанні завдань за зразком, але з неточностями	60-64
	рівень умінь/навичок незадовільний	<60
Комунікація		
♦ донесення до фахівців і нефахівців інформації, ідей, проблем, рішень, власного досвіду та аргументації; ♦ збір, інтерпретація та застосування даних; ♦ спілкування з професійних питань, у тому числі іноземною мовою, усно та письмово	Вільне володіння проблематикою галузі. Зрозумілість відповіді (доповіді). Мова: - правильна; - чиста; - ясна; - точна; - логічна; - виразна; - лаконічна. Комунікаційна стратегія: - послідовний і несуперечливий розвиток думки; - наявність логічних власних суджень; - доречна аргументації та її відповідність відстоюваним положенням; - правильна структура відповіді (доповіді); - правильність відповідей на запитання; - доречна техніка відповідей на запитання; - здатність робити висновки та формулювати пропозиції	95-100
	Достатнє володіння проблематикою галузі з незначними хибами. Достатня зрозумілість відповіді (доповіді) з незначними хибами. Доречна комунікаційна стратегія з незначними хибами	90-94
	Добре володіння проблематикою галузі. Добра зрозумілість відповіді (доповіді) та доречна комунікаційна стратегія (сумарно не реалізовано три вимоги)	85-89
	Добре володіння проблематикою галузі. Добра зрозумілість відповіді (доповіді) та доречна комунікаційна стратегія (сумарно не реалізовано чотири вимоги)	80-84
	Добре володіння проблематикою галузі. Добра зрозумілість відповіді (доповіді) та доречна	74-79

Опис кваліфікаційного рівня	Вимоги до знань, умінь/навичок, комунікації, відповідальності і автономії	Показник оцінки
	комунікаційна стратегія (сумарно не реалізовано п'ять вимог)	
	Задовільне володіння проблематикою галузі. Задовільна зрозумілість відповіді (доповіді) та доречна комунікаційна стратегія (сумарно не реалізовано сім вимог)	70-73
	Часткове володіння проблематикою галузі. Задовільна зрозумілість відповіді (доповіді) та комунікаційна стратегія з хибами (сумарно не реалізовано дев'ять вимог)	65-69
	Фрагментарне володіння проблематикою галузі. Задовільна зрозумілість відповіді (доповіді) та комунікаційна стратегія з хибами (сумарно не реалізовано 10 вимог)	60-64
	Рівень комунікації незадовільний	<60
Відповідальність і автономія		
♦ управління складною технічною або професійною діяльністю чи проектами; ♦ спроможність нести відповідальність за вироблення та ухвалення рішень у непередбачуваних робочих та/або навчальних контекстах; ♦ формування суджень, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти; ♦ організація та керівництво професійним розвитком осіб та груп; ♦ здатність продовжувати навчання із значним ступенем автономії	Відмінне володіння компетенціями менеджменту особистості, орієнтованих на: 1) управління комплексними проектами, що передбачає: - дослідницький характер навчальної діяльності, позначена вмінням самостійно оцінювати різноманітні життєві ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особисту позицію; - здатність до роботи в команді; - контроль власних дій; 2) відповідальність за прийняття рішень в непередбачуваних умовах, що включає: - обґрунтування власних рішень положеннями нормативної бази галузевого та державного рівнів; - самостійність під час виконання поставлених завдань; - ініціативу в обговоренні проблем; - відповідальність за взаємовідносини; 3) відповідальність за професійний розвиток окремих осіб та/або груп осіб, що передбачає: - використання професійно-орієнтованих навичок; - використання доказів із самостійною і правильною аргументацією; - володіння всіма видами навчальної діяльності; 4) здатність до подальшого навчання з високим рівнем автономності, що передбачає: - ступінь володіння фундаментальними знаннями; - самостійність оцінних суджень; - високий рівень сформованості загальнонавчальних умінь і навичок; - самостійний пошук та аналіз джерел інформації	95-100
	Упевнене володіння компетенціями менеджменту особистості (не реалізовано дві вимоги)	90-94

Опис кваліфікаційного рівня	Вимоги до знань, умінь/навичок, комунікації, відповідальності і автономії	Показник оцінки
	Добре володіння компетенціями менеджменту особистості (не реалізовано три вимоги)	85-89
	Добре володіння компетенціями менеджменту особистості (не реалізовано чотири вимоги)	80-84
	Добре володіння компетенціями менеджменту особистості (не реалізовано шість вимог)	74-79
	Задовільне володіння компетенціями менеджменту особистості (не реалізовано сім вимог)	70-73
	Задовільне володіння компетенціями менеджменту особистості (не реалізовано вісім вимог)	65-69
	Рівень відповідальності і автономії фрагментарний	60-64
	Рівень відповідальності і автономії незадовільний	<60

7 ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Комп'ютерне та мультимедійне обладнання.

Активованій корпоративній акаунт НТУ «ДП» (student.i.p@nmu.one).

Microsoft Office 365. Застосунки Microsoft Office: Teams, Forms, Whiteboard, OneNote.

Платформа дистанційного навчання НТУ «ДП» Moodle.

Підключення до Internet.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні

1. Кравченко В. В., Бородін Є. І., Квітка С. А. Місцеве самоврядування в системі публічного управління : навч. посіб. у схемах. Дніпро : ГРАНІ, 2018. 148 с. URL: http://www.dridu.dp.ua/biblioteka/doc/Mistseve_samovryaduvannya.pdf

2. Європейські стандарти місцевого самоврядування : хрестоматія / упоряд. Є. І. Бородін, С. А. Квітка, Т. М. Тарасенко. Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2019. 148 с. URL: <https://ir.nmu.org.ua/handle/123456789/163024>

3. Утвенко В. В. Теорія та історія місцевого самоврядування: Навч. посібник / В. В. Утвенко. Київ : ДП «Вид. дім «Персонал», 2017. 234 с. URL: https://maup.com.ua/assets/files/lib/book/teor_misc_samovryad_2017.pdf

4. Руденко О. М., Козюра І. В., Ткаленко Н. В., Маргасова В. Г. Історія та теорія місцевого самоврядування : навч. посібн. / О. М. Руденко І. В. Козюра, Н. В. Ткаленко, В. Г. Маргасова. Київ : Кондор-Видавництво, 2016. 226 с. URL: <http://dspace.puet.edu.ua/bitstream/123456789/6183/1/istoriyaiteoriyams.pdf>

5. Система публічного управління та адміністрування: навч. наоч. посіб. [Електронне видання] / Є. І. Бородін, Т. М. Тарасенко; Нац. техн. ун-т «Дніпровська політехніка». Дніпро : НТУ «ДП», 2022. 187 с.

6. Вороніна Ю. Є. Теорія та практика публічного управління та адміністрування : навч. посіб. / Ю. Є. Вороніна. Мелітополь : ТОВ «Колор Принт», 2020. 204 с. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/346596794.pdf>
7. Лелеченко А. П., Васильєва О. І., Куйбіда В. С., Ткачук А. Ф. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації повноважень: навч. посіб. / [А. П. Лелеченко, О. І. Васильєва, В. С. Куйбіда, А. Ф. Ткачук]. – Київ : 2017. 110 с. URL: <https://www.csi.org.ua/wp-content/uploads/2018/04/Mistseve-samovryaduvannya-v-umovah-detsentralizatsiyi.pdf>
8. Євтушенко О. Н. Муніципальний менеджмент : [підручник] / О. Н. Євтушенко, В. М. Ємельянов, В. І. Андріяш. Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2016. 404 с. URL: <https://is.gd/xuEQ62>
9. Сментина Н. В., Фіалковська А. А. Стратегічне планування місцевого розвитку: навч. посіб. Київ : ФОП Гуляєва В.М., 2019. 244 с. URL: <https://is.gd/YyEKps>
10. Україна. Посібник з відкритого місцевого самоврядування та публічної етики. Рада Європи. 2022. URL: <https://rm.coe.int/1680ac7747>

Додаткові

1. Відбудова України: принципи та політика. За ред. Ю. Городніченко, І. Сологуб, Б. Ведер ді Мауро. 2022. URL: https://cepr.org/system/files/2022-12/reconstruction%20book_Ukrainian_0.pdf
2. Місцеве самоврядування як чинник стійкості тилу. Національний інститут стратегічних досліджень. 2023. URL: <https://niss.gov.ua/publikatsiyi/analitichni-dopovidi/mistseve-samovryaduvannya-yak-chynnyk-stiykosti-tylu>
3. Місцеве самоврядування як чинник стійкості тилу : аналіт. доп. / [В. Г. Потапенко, В. О. Баранник, Н. В. Бахур та ін.] ; за ред. В. Г. Потапенка. Київ : НІСД, 2023. 54 с. – <https://doi.org/10.53679/NISS-analytrep.2023.02>. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2023-01/ad-stiykist-gromad-_1_gotove_0.pdf
4. Резнікова О. О. Національна стійкість в умовах мінливого безпекового середовища : монографія. Київ : НІСД, 2022. 532 с. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2022-03/reznikova-ukraineresilience2022_02.pdf
5. Слобожан О. Гармонізація законодавства України з Європою та світом. Асоціація міст України. URL: https://auc.org.ua/sites/default/files/garmonizaciya_ukr_zakonodavstva_z_yevropoyu_ta_svito_m.pdf
6. Місцеве самоврядування в Україні та зарубіжних державах: порівняльно-правові аспекти: монографія / за загальною редакцією доктора юридичних наук, професора О. В. Батанова, доктора юридичних наук, професора О. В. Марцеля-ка, доктора юридичних наук, професора А. Берлінгуера. Київ: Вид-во «ОСНОВА», 2020. 672 с. URL: <https://is.gd/nOxhJ1>

7. Бондар В. В. Локалізація об'єктів корпоративного менеджменту в метрополісі Києва у контексті розвитку його організаційно-управлінських функцій. *Український географічний журнал*. 2020. № 1. С. 45–50. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/UGJ_2020_1_8
8. Костицький В. Місцеве самоврядування як окрема гілка публічної влади. *Вісник АПСВТ*. 2018. № 1. С. 48 – 50. URL: https://www.socosvita.kiev.ua/sites/default/files/Visnyk_1_2018-48-50.pdf
9. Овакімян М. Становлення та розвиток місцевого самоврядування в Україні. *Visegrad journal on human rights*. 2017. № 2. URL: http://vjhr.sk/archive/2017_2/part_1/24.pdf
10. Правосуб'єктність на місцевому рівні – стислий виклад прикладів 11 країн. Центр експертизи доброго врядування Страсбург, 30 вересня 2021 р. CEGG/PAD(2021)13. URL: https://www.slg-coe.org.ua/wp-content/uploads/2021/10/LP_ZVIT_SUMMARY_11_CASES_UKR.pdf
11. Структура органів місцевого самоврядування та процедури ухвалення рішень. Інститут масової інформації. URL: <https://imi.org.ua/advices/struktura-organiv-mistsevogo-samovryaduvannya-ta-protseduri-uhvalennya-rishen-i2364>
12. Моніторинг реалізації реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні станом на 01.01.2024 р. Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури України. URL: <https://mtu.gov.ua/content/monitoring-reformi-miscevogo-samovryaduvannya-ta-teritorialnoi-organizacii-vladi.html>
13. Яковчук М. В., Міхалевський В. Ц., Скрипник Т. К. Порівняння ефективності управління в децентралізованих та централізованих системах. *Вісник Хмельницького національного університету. Технічні науки*. 2021. № 5. С. 41–44. URL: http://journals.khnu.km.ua/vestnik/wp-content/uploads/2021/12/301-text_2021_5_t-41-44.pdf
14. Загуменна Ю. О., Лазарєв В. В. Становлення та розвиток органів місцевого самоврядування в Україні (1991–2019 роки). *Право і безпека*. 2020. № 2 (77). С. 106 – 117. URL: <https://univd.edu.ua/science-issue/issue/4542>
15. Єршова О. Л., Бажан Л. І. Розумне місто – концепція, моделі, технології, стандартизація. *Статистика України*. 2020. № 2-3. С. 68 – 77. DOI: 10.31767/su.2-3(89-90)2020.02-03.08.
16. Тарасенко Т. М. Територіальна громада як юридична особа публічного права: загальні проблеми теорії та практики *Аспекти публічного управління*. 2023. № 11(2). С. 31–39. URL: <https://aspects.org.ua/index.php/journal/article/view/995/970>; DOI: <https://doi.org/10.15421/152316>
17. Тарасенко Т. М. Організаційно-правові засади діяльності органів місцевого самоврядування в умовах воєнного стану: можливості та обмеження. *Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права*. 2022. Вип. 4. С. 51–58. URL: <https://chasopys-ppp.dp.ua/index.php/chasopys/article/view/261/228>
18. Тарасенко Т. М. Запровадження інноваційних технологій управління репутацією органів місцевого самоврядування: теорія та практика. *Публічне управління і адміністрування в Україні*. 2022. Вип. 28. С. 158–164. URL: <http://www.pag-journal.iei.od.ua/archives/2022/28-2022/32.pdf>

19. Тарасенко Т. М. Вплив громадського чинника на утвердження політичної відповідальності в системі місцевого самоврядування України. *Публічне управління та митне адміністрування*. 2016. № 2 (15). С. 142–146. URL: http://www.customs-admin.umsf.in.ua/archive/2016/2/2_2016.pdf

20. Тарасенко Т. М. Політична відповідальність у сфері місцевого самоврядування України : *монографія*. Дніпро : ГРАНІ, 2020. 403 с. URL: <https://ir.nmu.org.ua/handle/123456789/163029>

21. Тессман А. А., Тарасенко Т. М. Застосування штучного інтелекту в стратегічному плануванні: перспективи для територіальних громад. І Міжнародна науково-практична конференція Таврійського національного університету до 160-ї річниці від дня народження В. І. Вернадського : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 16–17 березня 2023 р., м. Київ. Частина 2. Львів – Торунь Liha-Pres, 2023. 288 с., с. 148–151. URL: <http://catalog.liha-pres.eu/index.php/liha-pres/catalog/book/203>

22. Тессман А. А., Тарасенко Т. М. Основні напрями застосування штучного інтелекту в муніципальному менеджменті: проблема ефективності та справедливості. Забезпечення стійкості, ревіталізації та розвитку територій і громад в Україні : матеріали наук.-практ. конф. за міжнар. участю, м. Дніпро, 4 травня 2023 р. / за заг. ред. І. А. Чикаренко; Т. В. Маматової. Дніпро : НТУ «Дніпровська політехніка», 2023. 257 с., С. 206–208. URL: <https://palsg.nmu.org.ua/ua/Sci/konf/ConfDUMS-040523.pdf>

23. Bullock J. B. Artificial Intelligence, Discretion, and Bureaucracy. *American Review of Public Administration*. 2019. Vol. 49(7). 751–761. URL: <https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/0275074019856123>

24. Young Matthew M., Bullock Justin B., Leczy Jesse D. Artificial Discretion as a Tool of Governance: A Framework for Understanding the Impact of Artificial Intelligence on Public Administration. *Perspectives on Public Management and Governance*. 2019. 1–13 doi:10.1093/ppmgov/gvz014

25. The future of local government: Embracing connectivity and customer centricity. 2021. URL: <https://assets.kpmg/content/dam/kpmg/au/pdf/2021/future-of-local-government-report.pdf>

26. AI Watch Artificial Intelligence in public services Overview of the use and impact of AI in public services in the EU. Science for Policy Report. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2020, 96 p. URL: https://joinup.ec.europa.eu/sites/default/files/document/2020-07/jrc120399_Misuraca-AI-Watch_Public-Services_30062020_DEF_0.pdf

Нормативно-правові акти

1. Конституція України : Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 черв. 1996 р. : із змінами. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>

2. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 трав. 1997 р. № 280 : із змінами. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80>

3. Виборчий кодекс України від 19 груд. 2019 р. № 396-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/396-20#Text>

4. Про місцеві державні адміністрації : закон України від 9 квітня 1999 р. № 586 : із змінами. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14/print>
5. Про службу в органах місцевого самоврядування : Закон України від 7 черв. 2001 р. № 2493-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2493-14>.
6. Про службу в органах місцевого самоврядування : Закон України від 2 травня 2023 р. № 3077-IX набирає чинності не раніше ніж через шість місяців з дня припинення або скасування воєнного стану в Україні. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3077-20#Text>
7. Про статус депутатів місцевих рад: Закон України від 11.07.2002 р. № 93-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/93-15>
8. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12 трав. 2015 р. № 389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1702-20#Text>
9. Про основи національного спротиву: Закон України від 16 лип. 2021 р. № 1702-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1702-20#Text>
10. Про столицю України - місто-герой Київ : закон України від 15 січня 1999 р. № 401-XIV. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/401-14>.
11. Про органи самоорганізації населення : закон України від 11 липня 2001 р. № 2625. : із змінами. URL: <http://www.rada.gov.ua>.
12. Про асоціації органів місцевого самоврядування : закон України від 16 квітня 2009 р. № 1275-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1275-17>.
13. Про співробітництво територіальних громад : закон України від 17 червня 2014 № 1508-VII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1508-18>.
14. Про добровільне об'єднання територіальних громад : Закон України від 5 лютого 2015 р. №157-VIII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/157-19>.
15. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо особливостей добровільного об'єднання територіальних громад, розташованих на територіях суміжних районів : закон України від 14 березня 2017 р. № 1923-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1923-19>.
16. Про внесення змін до деяких законів України щодо добровільного приєднання територіальних громад : закон України від 9 лютого 2017 р. № 1851-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1851-19>.
17. Про добровільне об'єднання територіальних громад щодо добровільного приєднання територіальних громад сіл, селищ до територіальних громад міст республіканського Автономної Республіки Крим, обласного значення : закон України від 3 квітня 2018 р. № 2379-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2379-19>.
18. Про державні цільові програми : закон України від 18 березня 2004 р. № 1621-IV : Редакція від 31.03.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1621-15#Text>
19. Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України : закон України від 23.03.2000 р. № 1602-III : зі змінами. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1602-14>
20. Про регулювання містобудівної діяльності: Закон України від 17 лютого 2011 р. № 3038-VI, редакція від 30.06.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3038-17#Text>

21. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року: указ Президента України від 30 вересня 2019 р. № 722/2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text>

22. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 20 серпня 2021 р. «Про запровадження національної системи стійкості»: указ Президента України №479/2021 від 27 вересня 2021 року. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/4792021-40181>

23. Про затвердження Методики формування спроможних територіальних громад : постанова Кабінету Міністрів України від 8 квітня 2015 р. № 214. Редакція від 21.02.2024 URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/214-2015-п>

24. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки: постанова Кабінету Міністрів України від 5 серпня 2020 р. № 695. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text>

25. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо порядку розроблення, затвердження, реалізації, проведення моніторингу та оцінювання реалізації стратегій розвитку територіальних громад: наказ Міністерство розвитку громад та територій України від 21.12.2022 № 265. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0265914-22#Text>

26. Про затвердження Порядку формування Концепції інтегрованого розвитку території територіальної громади: наказ міністерства розвитку громад та територій України від 22.09.2022 № 172. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1421-22#Text>

27. Сталий розвиток у громадах система управління сталим розвитком. Вимоги та настанови щодо використання. ДСТУ ІБО 37101:2019 (ІОО 37101:2016, ІОТ). Національний стандарт України, затверджено наказом Державного підприємства «Український науково-дослідний і навчальний центр проблем стандартизації, сертифікації та якості» (ДП «УкрНДНЦ») від 21 грудня 2019 р. №471 з 2021-01-01. URL: <https://zakon.isu.net.ua/sites/default/files/normdocs/37101-2016.pdf>

28. Концепція відновлення місцевого самоврядування України. Асоціація міст України, схвалена Правлінням Асоціації міст України рішенням від 01 квітня 2024 р. № 7. URL: https://auc.org.ua/sites/default/files/konceptiya_vidnovlennya_ms_final.pdf

29. Європейське врядування Біла Книга. Комісія Європейських Співтовариств Брюссель, 25.7.2001 COM(2001) 428 остаточна редакція. URL: <https://brdo.com.ua/wp-content/uploads/2016/01/Bila-knyga-YEvropey-ske-vryaduvannya.pdf>

30. Європейська хартія місцевого самоврядування. Рада Європи; Хартія від 15.10 1985 р. Документ 994_036. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_036#Text

31. Додатковий протокол до Європейської хартії місцевого самоврядування про право участі у справах місцевого органу влади від 16 листопада 2009 р. Документ 994_946. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_946#Text

32. Лейпцизька хартія «Міста Європи на шляху сталого розвитку», прийнята на засіданні міністрів міст та урбанізації країн-членів Організації Економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР) в 2007 р. URL: <https://city2030.org.ua/ua/document/tekst-leipcizkoi-hartii-stalogo-evropeiskogo-mista>; https://city2030.org.ua/sites/default/files/documents/DL_LeipzigCharta.pdf

33. Нова програма розвитку міст. ООН-ХАБІТАТ III, прийнята на Третньому засіданні ООН з населення та розвитку 17 – 20 жовтня 2016 р. URL: <https://habitat3.org/wp-content/uploads/NUA-Ukrainian.pdf>

34. Утрехтська декларація про добре місцеве та регіональне врядування в неспокійний час: проблеми змін : Рада Європи; Декларація, Міжнародний документ від 17 листопада 2009 р. Документ 994_a16. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_a16

35. Київська декларація Прийнята міністрами Ради Європи, відповідальними за місцеве і регіональне управління на 17-й сесії конференції Ради Європи, м. Київ, 3 – 4 листопада 2011.

36. Декларація Конгресу місцевих та регіональних влад. 42-а СЕСІЯ Страсбург, 22–24 березня 2022 р. Війна Російської Федерації проти України Декларація 5 (2022): <https://rm.coe.int/cg-2022-42-21-ukr-the-russian-federation-s-war-against-ukraine/1680a5ee5e>

1. Хартія Конгресу місцевих і регіональних влад Європи. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_674

2. Priorities of the Congress 2021-2026. The Congress of Local and Regional Authorities of the Council of Europe, October 2021. Available at: <https://rm.coe.int/priorities-congres-2021-2026-/1680a4495e>

Інформаційні ресурси

1. Офіс Ради Європи в Україні. URL: <https://www.coe.int/uk/web/kyiv/home>

2. Конгрес місцевих і регіональних влад Ради Європи. Постійне представництво України при Раді Європи URL: <https://coe.mfa.gov.ua/ua/ukraine-coe/congress>

3. Проект міжнародної технічної допомоги «Підтримка децентралізації в Україні» DESPRO. URL: <http://despro.org.ua/>

4. E-Ukraine. Портал цифрового перетворення України. URL: <https://eukraine.org.ua/ua/pro-nas>

5. Цілі сталого розвитку в Україні. Організація Об'єднаних Націй. Україна. URL: <https://ukraine.un.org/uk/sdgs/11>

6. Ціль 11. Сталий розвиток міст і громад. Дія бізнес. URL: <https://business.dia.gov.ua/handbook/sustainable-development-goals/cil-11-stalij-rozvitok-mist-i-gromad>

7. Сталий розвиток міст і громад. Державна служба статистики України. URL: <https://sdg.ukrstat.gov.ua/uk/11/>

8. Сталий розвиток громад в умовах війни. Внутрішні резерви та міжнародні можливості. Medium. URL: <https://is.gd/hYW5yO>

9. Публічне управління та місцеве самоврядування. *Наукове фахове видання України*. URL: <https://journals.politehnica.dp.ua/index.php/public/homepage>

10. Місцеве самоврядування. *Інформаційно-аналітичне видання*. URL: <https://i.factor.ua/ukr/journals/ms/about/>

11. Розумне місто. DEPS. URL: <https://deps.ua/ua/knowledgeable-base/reference-information/67697.html>

12. Council of Europe Action Plan for Ukraine «Resilience, Recovery and Reconstruction» 2023 – 2026. 1452nd meeting, 14 December 2022. URL: <https://rm.coe.int/0900001680a96440>
13. Cities4Cities: new matchmaking platform launched to support Ukrainian local and regional authorities/ URL: <https://www.coe.int/en/web/congress/-/cities4cities-new-matchmaking-platform-launched-to-support-ukrainian-local-and-regional-authorities>
14. Нова програма розвитку міст: переклад українською + пояснення. MistoSite. URL: <https://mistosite.org.ua/uk/articles/nova-prohrama-rozvytku-mist-pereklad-ukrainskoiiu-poiasnennia>
15. Smart Cities Marketplace. URL: <https://smart-cities-marketplace.ec.europa.eu/>; https://commission.europa.eu/eu-regional-and-urban-development/topics/cities-and-urban-development/city-initiatives/smart-cities_en
16. Smart cities. European Commission. https://commission.europa.eu/eu-regional-and-urban-development/topics/cities-and-urban-development/city-initiatives/smart-cities_en
17. European Smart Cities Association. URL: <https://europeansmartcities.eu/>
18. Cities Coalition for Digital Rights. URL: <https://citiesfordigitalrights.org/home>
19. Atlas of Urban AI. URL: <https://gouai.cidob.org/#atlas>
20. Global Observatory of Urban Artificial Intelligence (GOUAI). URL: <https://gouai.cidob.org/#:~:text=Welcome%20to%20GOUAI&text=The%20goal%20is%20to%20promote,they%20safeguard%20people's%20digital%20rights>
21. Освітній серіал «Публічна служба». URL: <https://osvita.diiia.gov.ua/courses/public-service>

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Місцеве самоврядування» для здобувачів вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня освітньо-професійної програми
«Публічне управління та адміністрування»
спеціальності 281 Публічне управління та адміністрування

Розробник:
Тарасенко Тетяна Миколаївна

В редакції автора

Підготовлено до виходу в світ
у Національному технічному університеті
«Дніпровська політехніка».
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру ДК № 1842
49005, м. Дніпро, просп. Д. Яворницького, 19